RUIMTE VOLK

GEMEENTE NOORDENVELD

Koersnotitie gemeente Noordenveld 2050
Actualisatie omgevingsvisie Noordenveld

Vastgesteld door gemeenteraad op 04 maart 2026

1. Inleiding

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet ingevoerd. Deze wet verplicht gemeenten tot het opstellen van een omgevingsvisie waarin thema's over de fysieke leefomgeving en activiteiten die gevolgen (kunnen) hebben voor de fysieke leefomgeving (zoals omschreven in artikel 1.2 van de Omgevingswet) in één beleidsstuk worden gebundeld. Zo worden ambities en doelen vanuit verschillende beleidsvelden in samenhang bekeken en beter op elkaar afgewogen.

De omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn, waarin we als gemeente aangeven wat we belangrijk vinden in de omgeving waarin we wonen, werken en onze vrije tijd besteden. In 2017 stelden we als gemeente Noordenveld onze eerste omgevingsvisie vast: omgevingsvisie Noordenveld 2030. Deze visie is opgesteld onder de toen geldende wet- en regelgeving (de Wet ruimtelijke ordening).

De wereld verandert echter snel. In de afgelopen jaren zijn er verschillende grote vraagstukken opgekomen, zoals op het gebied van duurzaamheid, klimaatadaptatie, stikstof, de toekomst van het landelijk gebied, welzijn, de energietransitie en het principe 'water en bodem sturend'. Ook blijkt uit evaluatie dat de omgevingsvisie uit 2017 op onderdelen niet aan de eisen van de Omgevingswet voldoet. Daarom actualiseren we de omgevingsvisie met als doel eind 2026 een integrale, door de gemeenteraad vastgestelde, omgevingsvisie te hebben.

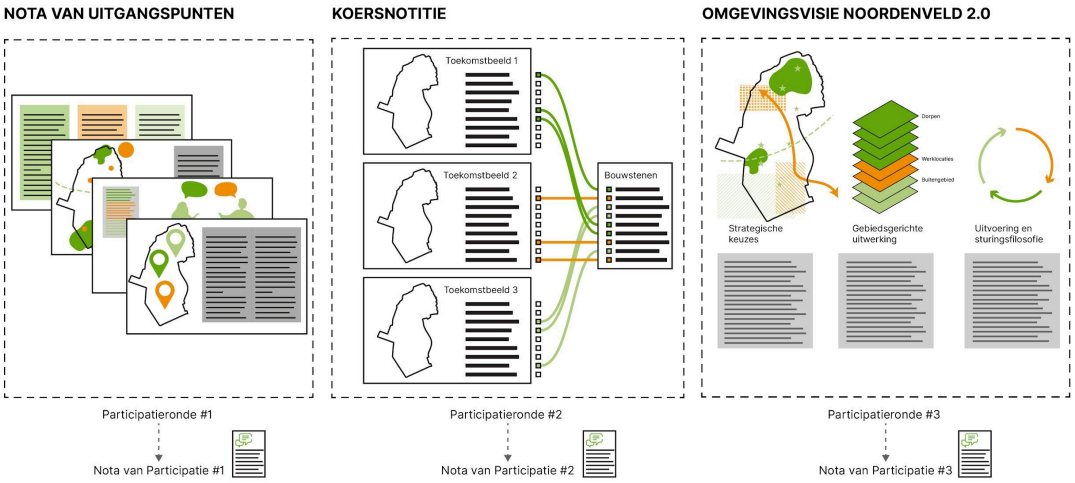
Voor deze geactualiseerde omgevingsvisie hanteren we een tijdshorizon van 2050. Dit jaartal lijkt nog ver weg, maar is in termen van ruimtelijke ontwikkeling al dichtbij. Ruimtelijke keuzes die we nu maken, zoals de ontwikkeling van nieuwe woningen, infrastructurele projecten of het vormgeven aan een klimaatbestendige leefomgeving, kennen in veel gevallen namelijk een lange doorlooptijd. Met 2050 als stip op de horizon stellen we onszelf in de gelegenheid om tijdig concrete doelen te stellen over de gewenste ontwikkelrichting voor Noordenveld.

Met deze Koersnotitie en de actualisatie van de omgevingsvisie willen we niet de indruk wekken dat onze gemeente 'af' is in 2050. Ook een omgevingsvisie is – hoe goed we ook proberen door te kijken in de tijd – een momentopname. Gelukkig biedt de Omgevingswet ruimte voor deze dynamiek. Dit stelt ons in staat om onze doelen en ambities - op basis van ontwikkelingen en monitoring van ons beleid - in de loop der jaren aan te passen.

In de voorliggende notitie – Koers Noordenveld 2050 – beschrijven we integraal en op hoofdlijnen het toekomstverhaal van onze leefomgeving en welke strategische keuzes we maken. Deze notitie

vormt de basis voor de geactualiseerde omgevingsvisie. Via drie kernambities richten we ons in dit koersdocument op de belangrijkste keuzes voor de toekomst. Het koersdocument is qua keuzes dan ook niet uitputtend: niet op ieder thema wordt nu al koers bepaald. Dit gebeurt in de volgende fase. Daarin werken we samen met de omgeving aan een meer gedetailleerde en gebiedsgerichte uitwerking van de koers en kernambities. Dit landt dan in de uiteindelijke omgevingsvisie en een uitvoeringsparagraaf.

Totstandkoming omgevingsvisie

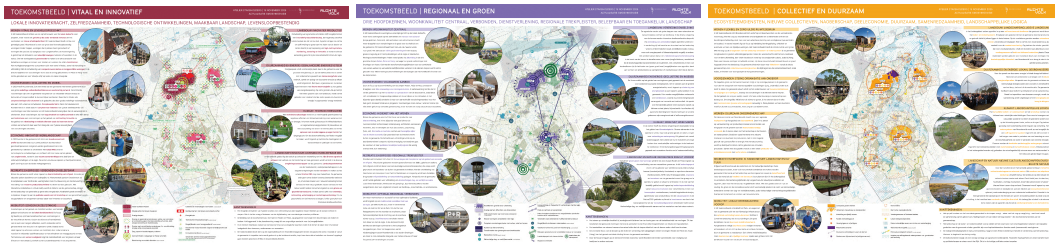
Figuur 1. Dit figuur toont de drie fasen en bijbehorende tussenproducten waarmee naar de geactualiseerde Omgevingsvisie gemeente Noordenveld wordt toegewerkt.

In verschillende fases werken we naar de geactualiseerde omgevingsvisie toe: (1) verdiepen, (2) koers bepalen en (3) het ontwikkelen van de omgevingsvisie. De eerste fase stond in het teken van het verdiepen van de opgaven en het duiden van de kwaliteiten van de leefomgeving van Noordenveld. Het resultaat van deze analysefase is samengevat in de Nota van Uitgangspunten. Op 15 oktober 2025 stelde de gemeenteraad dit document vast. De Nota van Uitgangspunten vormt het fundament voor de tweede fase.

Momenteel staan we aan het eind van deze tweede fase, waarin we onze ambities en koers richting 2050 hebben bepaald. *Wat voor gemeente willen we dan zijn? Hoe en waar wonen, werken, ondernemen en recreëren we in 2050? Wat betekent dit voor de dorpen? Hoe ziet het landschap er dan uit?*

Om tot antwoorden te komen op deze vragen en om inzicht te krijgen in de verschillende keuzes en de consequenties die daarmee gepaard gaan, maakten we in deze fase gebruik van drie **toekomstbeelden** als gespreksinstrument. De drie toekomstbeelden schetsten elk een fictief beeld

voor 2050, waarin verschillende accenten werden gelegd en vanuit verschillende verhaallijnen keuzes werden voorgesteld.

Figuur 2. Dit figuur toont de drie toekomstbeelden voor Noordenveld in 2050: *Vitaal en Innovatief* (1), *Regionaal en Groen* (2) en *Collectief en Duurzaam* (3).

De toekomstbeelden zijn ingezet in gesprekken met de interne organisatie, stakeholders, het college en de gemeenteraad en zijn - vertaald in dilemma's en stellingen - ook via een online peiling aan de samenleving voorgelegd. De uitkomsten van deze gesprekken en van de online peiling vormden belangrijke bouwstenen waarmee we een koers hebben bepaald. Naast de uitkomsten van de participatie, speelden ook bevindingen vanuit de mer-procedure een belangrijke rol in de totstandkoming van de koers die in deze notitie is vastgelegd.

Participatie

De omgevingsvisie maken we als gemeente niet alleen. Om te komen tot een gedragen visie op de toekomstige leefomgeving, hebben we de kennis en ervaring vanuit inwoners, ondernemers, organisaties en ketenpartners hard nodig. De input van deze doelgroepen vormt een belangrijke bron bij het opstellen van de omgevingsvisie. Op verschillende momenten en met verschillende instrumenten en activiteiten betrekken we deze groepen. Zo vroegen we in de eerste fase van het omgevingsvisietraject de samenleving naar kenmerken, kwaliteiten en opgaven voor de toekomst. Dit deden we in de vorm van een enquête die door 460 mensen werd ingevuld. In de tweede fase gaven bijna 400 mensen via de online tool Swipocratie hun mening over verschillende stellingen en dilemma's over de toekomstige leefomgeving. Daarnaast kwamen verschillende stakeholders bijeen in een aantal werkateliers, waar zij met ons en elkaar in gesprek gingen over de gewenste toekomst voor de gemeente. Via informatie op een projectpagina op de gemeentelijke website en via een nieuwsbrief kunnen geïnteresseerden gedurende het proces op de hoogte blijven van de voortgang. Een overzicht van het participatieproces tot nu toe is opgenomen in de Nota van Participatie.

Context

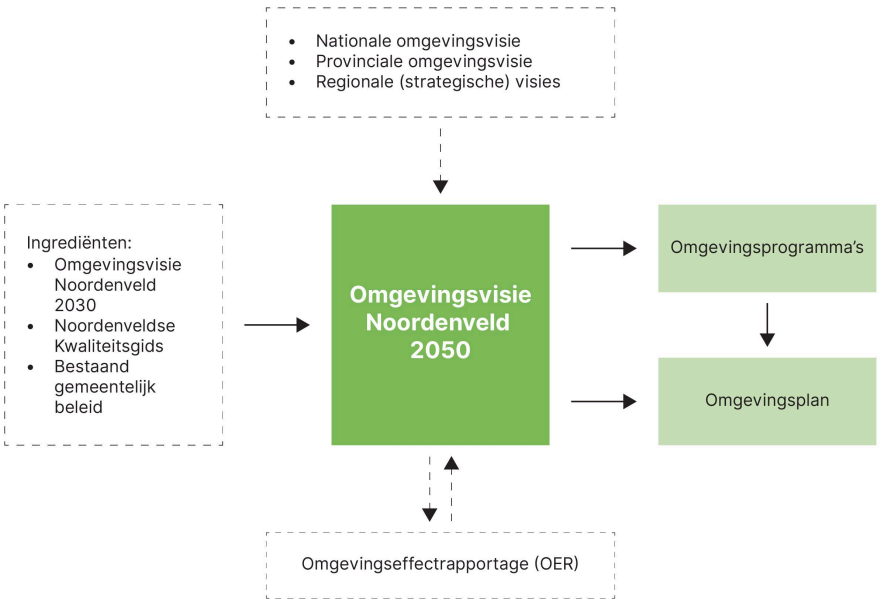
De omgevingsvisie die we voor Noordenveld maken is zelfbindend. Dit betekent dat de omgevingsvisie alleen verplichtingen schept voor de gemeente als opsteller van het document. Beleidsdoorwerking gebeurt via andere instrumenten in de beleidscyclus, zoals het omgevingsplan

en omgevingsprogramma's. Bij het inzetten van deze andere instrumenten van de Omgevingswet dient de gemeente rekening te houden met het beleid in de omgevingsvisie.

Het zelfbindende karakter van de omgevingsvisie betekent echter niet dat onze blik alleen naar binnen is gericht. Veel opgaven waar we aan werken, overstijgen onze gemeentegrenzen en vragen om samenwerking met onze buurgemeenten, provincie en het Rijk. Onze ambities kennen daarmee ook een regionale, provinciale en nationale context. In deze koersnotitie vraagt dit ons ook rekening met de uitgangspunten van de Ontwerp-Nota Ruimte en de concept-Omgevingsvisie Drenthe (POVI) te houden.

Tegelijkertijd vindt ook binnen de gemeente op verschillende thema's actuele beleidsvorming plaats die raakt aan de actualisatie van de omgevingsvisie. In deze koersnotitie verbinden we onze actuele ambities met nieuw te maken keuzes en borduren we voort op bestaand beleid.

Deze koersnotitie – en straks de omgevingsvisie – is tot stand gekomen binnen de context van het hier en nu. We zijn ons ervan bewust dat de opgaven waarvoor we staan continu in beweging zijn. De omgevingsvisie is echter niet in beton gegoten: onze doelen en ambities kunnen in de komende jaren - conform de beleidscyclus van de Omgevingswet - worden bijgesteld als dat nodig is. Dit gebeurt uiteraard weer in gesprek met de samenleving.

Figuur 3. Dit overzicht toont de samenhang van een aantal belangrijke (beleids)stukken die de inhoud van de geactualiseerde omgevingsvisie van de gemeente Noordenveld voeden.

Omgevingseffectrapportage (OER)

De omgevingsvisie biedt kaders voor toekomstige ontwikkelingen en activiteiten in de fysieke leefomgeving. Deze ontwikkelingen kunnen belangrijke gevolgen hebben voor de kwaliteit van de leefomgeving. Deze gevolgen brengen we graag in beeld. Om deze reden wordt voor Noordenveld een mer-procedure doorlopen en uiteindelijk een omgevingseffectrapport (OER) opgesteld. Met het doorlopen van de mer-procedure krijgen we inzicht in de effecten van onze ruimtelijke keuzes op onder meer het milieu, de leefomgeving en sociale en economische aspecten. Onderdeel van het OER-proces is de beoordeling van de scenario's. De effecten daarvan vormen input voor de keuze voor het voorkeursscenario dat wordt uitgewerkt in de omgevingsvisie.

We hebben ervoor gekozen om het proces van de omgevingsvisie en het OER parallel te laten lopen. Op die manier kunnen keuzes en ambities al tijdig beoordeeld worden op hun omgevingseffecten. Dit helpt om de keuzes in de omgevingsvisie aan te scherpen en effecten hiervan goed inzichtelijk te maken.

Leeswijzer

Deze koersnotitie start met het toekomstverhaal voor Noordenveld in 2050. Dit hoofdstuk schetst de gewenste toekomst van onze gemeente, geschreven vanuit het perspectief van 2050. Om tot dit gewenste toekomstbeeld te komen, moeten verschillende keuzes gemaakt worden. In hoofdstuk 3 worden richtinggevende keuzes samengebracht onder drie strategische kernambities. Hoofdstuk 4 sluit af met een beknopte toelichting op het vervolgproces.

Sturende principes voor een toekomstbestendige gemeente

Met het oog op 2050 zetten we met de geactualiseerde omgevingsvisie in op het formuleren van ambities en acties die bijdragen aan het verstevigen van de toekomstbestendigheid van de leefomgeving, en haar gebruikers. Uitgangspunt is dat ook in 2050 Noordenveld een gemeente is waar men goed kan wonen, werken, ondernemen, recreëren en dat omgevingskwaliteit hierbij centraal staat. Om hiertoe te komen, hanteren we een viertal overkoepelende sturende principes. Deze zijn niet nieuw en sluiten aan bij de doelen van de Omgevingswet en de principes die het Rijk in de Nota Ruimte voorschrijft. Ook kennen ze duidelijke raakvlakken met de leidende principes uit de concept Provinciale Omgevingsvisie Drenthe. De sturende principes hanteren we bij het formuleren van onze ambities, bij het opstellen van de ontwerp-omgevingsvisie en andere instrumenten onder de Omgevingswet zoals het Omgevingsplan en Omgevingsprogramma.

1. **Duurzaam ruimtegebruik**
   Ruimte is schaars en waardevol. Verschillende ruimteclaims passen niet altijd zomaar binnen de gemeentegrenzen van Noordenveld en niet alles kan overal. Waar sommige functies goed met elkaar te combineren zijn, vragen andere ontwikkelingen juist om enkelvoudig ruimtegebruik om goed tot hun recht te komen. Dit daagt ons uit om op zoek te gaan hoe we de beschikbare ruimte zo goed en efficiënt mogelijk kunnen gebruiken. We streven naar het benutten van koppelkansen, waarbinnen verschillende functies elkaar versterken.

2. **Gebiedskenmerken centraal**
   Ruimtelijke ontwikkelingen spelen zich af binnen een bestaande context. De kenmerken en identiteit van een gebied vormen het uitgangspunt voor nieuwe ontwikkelingen. Hierbij gaat het zowel over de karakteristieken van de fysieke leefomgeving, als over hetgeen dat de lokale samenleving karakteriseert. We denken en werken vanuit de plek en zoeken naar lokaal en regionaal passende oplossingen. Het streven is om met nieuwe ontwikkeling voort te bouwen op dat wat er al is en hiermee de bestaande context te versterken en herstellen of terug te brengen.

3. **Zoveel mogelijk voorkomen van afwentelen**
   We nemen verantwoordelijkheid voor de ruimtelijke en maatschappelijke opgaven die nu en in de toekomst spelen. Dit vraagt ons ook om zorgvuldig aandacht te hebben voor eventuele negatieve effecten die ingrepen in landgebruik - op de korte én de lange termijn - met zich mee kunnen brengen. Het streven is om negatieve effecten zoveel mogelijk in te perken en problemen niet door te schuiven naar andere gebieden of op toekomstige generaties.

4. **Veilige en gezonde leefomgeving**
   In het kader van de Omgevingswet dragen we als gemeente zorg voor een veilige en gezonde leefomgeving. Bij nieuwe ontwikkelingen moet rekening gehouden worden met geldende

normen op het gebied van milieuaspecten zoals luchtkwaliteit, waterkwaliteit, bodemkwaliteit, geur- en geluidhinder en externe veiligheid. Om gezondheid te bevorderen en risico's voor gezondheid te minimaliseren, is het van belang om nieuwe ontwikkelingen te beoordelen met oog voor de kernwaarden voor een gezonde leefomgeving. Conform artikel 3.3 van de Omgevingswet houden we rekening met een aantal beginselen: het voorzorgsbeginsel, beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron bestreden moeten worden en het beginsel dat de vervuiler betaalt.

2. Toekomstverhaal: Noordenveld in 2050

'Sociaal vitaal met ruimte voor gezond leven'

In dit toekomstverhaal beschrijven we hoe we wensen dat de leefomgeving er in 2050 uitziet. We verplaatsen ons hiervoor naar het jaar 2050: wat hebben we dan bereikt?

Het is 2050. De gemeente Noordenveld kijkt met trots terug op de succesvolle aanpak van maatschappelijke en ruimtelijke opgaven, waarbij onze landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten het absolute vertrekpunt waren. Nog altijd is onze ontstaansgeschiedenis duidelijk zichtbaar in de aanwezigheid van de verschillende landschapstypen (laagveenontginningen, het esdorpenlandschap en de hoogveenontginningen) en het dooraderende beekdalsysteem. Door het leidende principe van herstel en versterking van natuurlijke systemen, zoals de hermeandering van de beekdalen en het integreren van waterberging in De Onlanden, is Noordenveld klimaatbestendig en biodivers geworden. De historische esdorpen met hun brinken, de wegdorpen en het koloniedorp Veenhuizen legden de basis voor de doorontwikkeling van duurzame en groene leefgemeenschappen. Het UNESCO-erfgoed Veenhuizen, het verhalende landschap en natuurgebieden zoals het Leekstermeer en De Onlanden vormden de katalysator voor kwalitatief hoogwaardige recreatie en toerisme. Zo is het unieke en onaangetaste karakter van de gemeente behouden én benut als het cruciale handvat voor een gezonde, robuuste toekomst.

In de dorpen en het omringende landschap zijn integrale oplossingen gerealiseerd voor grote maatschappelijke opgaven als klimaatadaptatie, duurzame landbouw, versterking van de biodiversiteit en de energie- en warmtetransitie. Fossiele bronnen zijn vervangen door duurzame bronnen. Bij de realisatie van oplossingen richtten we ons niet alleen op onze eigen gemeente, maar postioneerden we onszelf ook als sterke partner in de regio. We keken over de gemeentegrenzen heen om koppelkansen te benutten en opgaven zoals bereikbaarheid, woningbouw en ruimte voor

ondernemen in samenwerking en integraal met de regio op te pakken. Deze regionale samenwerking met mede-overheden, maar ook met marktpartijen en andere organisaties vormde de sleutel tot succes in het beantwoorden van opgaven en het behalen van gestelde doelen.

Door deze inzet kenmerkt Noordenveld zich in 2050 nog altijd door bloeiende, vitale en zorgzame gemeenschappen waar inwoners, jong en oud, prettig leven. De vergrijzing als gevolg van demografische ontwikkeling is niet langer een uitdaging, maar een kans die we aangaan met passende en vernieuwende woon(zorg)concepten, toekomstbestendige voorzieningen en sterke sociale samenhang, voortbouwend op de aanwezige samenredzaamheid en organisatiekracht. Dankzij deze inzet zijn we erin geslaagd om een woonklimaat te scheppen waar elke generatie zijn plek vindt. Jonge gezinnen die zich aan Noordenveld bonden, hebben bijgedragen aan een meer evenwichtige bevolkingsopbouw, waarin de verschillende generaties elkaar versterken.

Onze dorpen en buurtschappen zijn volledig toegerust op de toekomst, met behoud van hun karakteristieke eigenheid. In alle dorpen is aandacht voor de lokale behoeften. De grotere dorpen Roden, Peize en Norg fungeren als goed bereikbare, sterke voorzieningencentra, met een breed en hoogwaardig aanbod voor alle leeftijden. In elk dorp bevindt zich een laagdrempelige ontmoetingsplek die het contact tussen inwoners en het informele netwerk versterkt.

In 2050 hebben we een antwoord op de woningbouwopgave gevonden: er is voldoende, betaalbare en passende woningvoorraad gecreëerd. De bestaande woningvoorraad is stapsgewijs verduurzaamd en sluit aan bij de woonbehoeften van verschillende doelgroepen. Nieuwe woningen ontwikkelden we met name op goed bereikbare plekken en dichtbij voorzieningen, waardoor iedereen een plek vindt die bij de levensfase en wensen past. Met ons woningbouwprogramma speelden we in op de lokale, autonome groei van de gemeente en een plus voor huishoudens uit de regio. Hiermee pakten we onze rol binnen de regionale verstedelijkingsopgave én stimuleerden we een diverse bevolkingsopbouw als middel om de leefbaarheid op peil te houden. Om tijdig mee te kunnen bewegen met veranderingen in demografische ontwikkelingen en woonbehoeften, kozen we voor adaptieve woningbouw met ruimte voor flexibele en tijdelijke concepten.

Door zorgvuldig aandacht te besteden aan de locatiekeuze van nieuwe ontwikkelingen en koppelkansen te benutten, is de openbare ruimte zo ingericht dat deze nog aantrekkelijker is om te bewegen en er meer ruimte is voor wandelen en fietsen. Ook in 2050 positioneren we onszelf als een echte wandel- en fietsgemeente, met een uitstekend fijnmazig netwerk dat de dorpen op een verkeersveilige manier met elkaar, het prachtige buitengebied en de wijde regio verbindt.

Zowel het buitengebied als de daarin verweven dorpen hebben een kwaliteitsimpuls gekregen, waardoor het landschap als één integraal geheel is versterkt. Het buitengebied kenmerkt zich nog

altijd als een prachtig en divers gebied dat zijn unieke cultuurhistorische en landschappelijke identiteit heeft behouden, maar dat ook duurzaam, veerkrachtig en beleefbaar is. Door voort te borduren op cultuurhistorische (landschaps)elementen is de rijke geschiedenis van de omgeving tot leven gebracht voor inwoners en bezoekers en hebben we onze recreatieve kracht verder verstevigd. Zowel in de beschermde natuurgebieden als daarbuiten zijn ecologische waarden beschermd en versterkt.

De lokale economie van de gemeente is in 2050 robuust en duurzaam, gedragen door een een ondernemende en levendige middenstand, een vitale vrijetijdseconomie en een duurzame en toekomstbestendige agrarische sector. Lokale ondernemers bieden niet alleen werkgelegenheid, maar leveren ook een maatschappelijke meerwaarde.

Met het oog op een aantrekkelijk woon- en ondernemersklimaat, hebben we onze gunstige ligging in Noord-Nederland en ten opzichte van plaatsen als Groningen, Assen, Leek en Drachten maximaal benut. In lokaal én regionaal verband hebben we sterk geïnvesteerd in een goede bereikbaarheid voor verschillende vervoermiddelen. Mede door goed functionerende hubs (waar verschillende vervoersopties bij elkaar komen) en via de doorontwikkeling van het (door)fietsnetwerk, is de regionale bereikbaarheid per (elektrische) fiets en openbaar vervoer aanzienlijk verbeterd.

In de afgelopen decennia zijn in samenwerking met inwoners, bedrijven, corporaties en andere partners flinke stappen gezet in de energie- en warmtetransitie. Anno 2050 vormen betaalbare, duurzame en betrouwbare energievoorzieningen voor inwoners en ondernemers de basis voor een toekomstbestendige manier van wonen, werken en verplaatsen.

3. Drie strategische kernambities

In dit hoofdstuk beschrijven we drie strategische kernambities die de basis vormen voor de gewenste ontwikkeling van de gemeente Noordenveld richting 2050:

1. Groen en klimaatbestendig Noordenveld 2050: beleefbaar landschap in balans
2. Leefbaar Noordenveld 2050: vitale gemeenschappen en een gezonde leefomgeving
3. Ondernemend en duurzaam Noordenveld 2050: lokaal sterk, regionaal verbonden

Met deze drie kernambities die hieronder uiteengezet worden, zetten we **koers** naar de leefomgeving van 2050. De kernambities zijn nauw aan elkaar verbonden en van elkaar afhankelijk. Samen geven ze aan welke ruimtelijke keuzes we op hoofdlijnen maken om de opgaven van nu en straks op integrale wijze te beantwoorden.

In de Visie Noordenveld 2025 en de Omgevingsvisie Noordenveld 2030 legden we vijf centrale kernwaarden vast: **leefbaar, groen, ondernemend, duurzaam** en **transparant**. Nog altijd beschouwen we deze kernwaarden als bepalend om te komen tot een toekomstbestendige leefomgeving waar het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren is. In het bepalen van onze kernambities voor de leefomgeving van 2050, vormden zij dan ook een belangrijke bron. In de verschillende keuzes die we in deze Koersnotitie beschrijven, komt onze inzet op **leefbaar, groen, ondernemend** en **duurzaam** dan ook duidelijk terug. De vijfde kernwaarde, **transparant**, beschouwen we als richtinggevend voor ons denken en handelen en werken we verder uit in onze sturingsfilosofie en uitvoeringsprogramma. Hierin beschrijven we hoe we willen werken aan de ambities, welke rollen we daarbij zien voor onze gemeente en hoe we willen samenwerken met anderen.

1. Groen en klimaatbestendig Noordenveld 2050: beleefbaar landschap in balans

Samen werken we aan een toekomstbestendige gemeente waarin **mens, dier en natuur in balans** kunnen leven. Richting 2050 stellen we onszelf ten doel dat negatieve effecten van of door het klimaat (zoals wateroverlast, droogte of hitte) voorkomen worden of tenminste sterk geminimaliseerd zijn. Dit vereist het vergroten van de veerkracht van het landschap en het respecteren van de draagkracht van natuurlijke systemen. We bouwen verder op de unieke

kwaliteiten die onze gemeente rijk is en waarborgen daarmee een vitaal en leefbaar landschap in balans.

- ➔ De **groene en natuurlijke woonkwaliteiten** van onze dorpen en het buitengebied worden sterk gewaardeerd door inwoners en bezoekers. We zetten in op het **behoud en de versterking** van de **landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische identiteit** van Noordenveld – onder andere gevormd door bijzondere gebieden als De Onlanden, het Leekstermeergebied, Fochteloërveen, Norgerholt, de escomplexen en brinkdorpen en UNESCO gebied Veenhuizen als onderdeel van de Koloniën van Weldadigheid. Het borgen van deze unieke kernkwaliteiten, die essentieel zijn voor de ruimtelijke kwaliteit, cultuurhistorische waarden, biodiversiteit, klimaatadaptatie, gezondheid en recreatie, is onze ambitie. Dit betekent echter niet dat we stilstaan: ruimteclaims van vitale maatschappelijke opgaven, zoals woningbouw, duurzaam toerisme, bedrijvigheid, transitie van de landbouw en de energietransitie doen een beroep op de (openbare) ruimte en het landschap. We zoeken daarom naar integrale oplossingen om tot een evenwichtige en duurzame ontwikkeling te komen. Het benutten van koppelkansen in de inrichting van de openbare ruimte stellen we hierbij centraal.

- ➔ Wij zien deze evenwichtige en duurzame ontwikkeling alleen slagen als we het **water- en bodemsysteem** als **leidend principe** toepassen in al onze ruimtelijke ontwikkelingen. Bij nieuwe ontwikkelingen beoordelen we, op basis van de **lokale condities van het water- en bodemsysteem**, of de ontwikkeling op de betreffende plek mogelijk is. Wanneer dit niet het geval is, dan kan de ontwikkeling niet zonder meer plaatsvinden op die plek. Bij hoge uitzondering (bijvoorbeeld ontwikkelingen van groot maatschappelijk belang) verkennen we of ontwikkelingen door inzet van extra inspanningen passend te maken zijn.

- ➔ We richten ons op het creëren van een **duurzaam, veerkrachtig en beleefbaar landschap.** Binnen onze gemeente hebben we een unieke samenstelling van landschapstypen die door een uitgebreid beek(dal)systeem met elkaar worden verbonden. We onderscheiden drie deelgebieden (laagveenontginningslandschap, esdorpenlandschap en hoogveenontginningslandschap) die qua landschap, watersysteem en ontstaansgeschiedenis een samenhangende eenheid vormen. We zetten in op het in balans brengen van de unieke kwaliteiten van de drie deelgebieden en willen deze een impuls te geven:
    - het noordelijke laagveenontginningslandschap met De Onlanden en het Leekstermeergebied wordt versterkt in zijn **vitale rol voor biodiversiteit, waterberging en als recreatieve groene long**;

- het zuidelijke hoogveenontginningslandschap rondom Veenhuizen en het Fochteloërveen behoudt zijn status als **cultuurhistorisch en ecologisch topgebied;**
- het centrale esdorpenlandschap met het Noordsche Veld en de Zuursche Duinen wordt gekoesterd als een **groene, biodiversiteitsrijke zone** die de natte en droge delen van Noordenveld met elkaar verbindt en de rijke geschiedenis van de esdorpen zichtbaar maakt.

De verschillende **beekdalen** (zoals de Oostervoortsche Diep, Groote Diep, de Grote Masloot, Peizerdiep en het Eelderdiep) en beeklopen (zoals de Steenbergerloop en De Slokkert) doorsnijden de drie deelgebieden van zuid naar noord. Met **vergroting van de klimaatadaptieve functie en belevingswaarde** fungeren deze nog meer als groenblauwe ruggengraat die de verschillende deelgebieden met elkaar verbindt.

➔ In het landelijk gebied zien we duidelijk de opgave om het **infiltrerend en waterbergend vermogen te vergroten**. Hiertoe zetten we onder andere in op het vergroten van de robuustheid van beekdalen en belangrijke watergangen.We zetten daarbij in op maatregelen zoals:

- Maximaliseren van **sponswerking** van de bodem door het water in de hogere, droogtegevoelige zandgronden (o.a. Rug van Zeijen, Norg) vast te houden en beter te laten infiltreren en het water in de beekdalen vertraagd af te voeren. Het langer vasthouden van water komt zowel de natuur als de landbouw ten goede omdat de noodzaak tot beregening uit grondwater vermindert.
- Het creëren van **extra ruimte voor wateropvang** in de beekdalen en langs toevoerende watergangen voor piekafvoeren, zodat wateroverlast in dorpskernen (met name Roden) kan worden gereduceerd. Op deze plekken zoeken we, samen met de provincie, het waterschap en onze agrariërs naar koppelkansen met natuurontwikkeling en recreatie.
- Het **in stand houden van de verhoogde grondwaterstanden** in laagveengebied De Onlanden om de bodemdaling door veenoxidatie te blijven remmen, onder andere om schade aan bijvoorbeeld infrastructuur en woningen en CO2-uitstoot te voorkomen.

➔ We investeren in **klimaatadaptieve maatregelen in onze dorpen** die bijdragen aan het vasthouden van water, het opvangen van piekbuien en/of het bieden van verkoeling. Bij nieuwe ontwikkelingen binnen de dorpen, zoals verdichting, gaat onze aandacht uit naar het bewaken van het openbaar groen. Met het oog op het bestrijden van hittestress, streven we naar het behoud of vergroten van het aanbod aan schaduwrijke plekken. In het bijzonder hebben we daarbij oog voor locaties waar veel mensen samenkomen (zoals de

dorpscentra) en locaties waar kwetsbare doelgroepen leven (zoals zorginstellingen). Ook stimuleren we particulieren om op eigen terrein maatregelen te treffen en stellen we bij nieuwbouw een klimaatadaptieve inrichting randvoorwaardelijk. We streven ernaar om de buitenruimte groen en biodivers in te richten. Hiermee worden ecologische kwaliteiten in het bebouwd gebied beschermd en versterkt.

➔ Vanuit het **'groen groeit mee'**-principe werken we aan **doorontwikkeling van groenstructuren** in de dorpen, die tevens een uitnodigende verbinding naar het buitengebied vormen. We zetten daarbij in op een beleefbaar landschap, dat met een aantrekkelijk wandel- en fietsnetwerk en voldoende rustplekken uitnodigt tot ontmoeting, beweging en tot rust komen. We grijpen kansen aan om de zichtbaarheid en herkenbaarheid van cultuurhistorische (landschaps)elementen als escomplexen, brinken, beekdalen, singels en houtwallen en historische verkavelingsstructuren te vergroten. Door elementen zichtbaarder te maken en beter met elkaar te verbinden, brengen we de rijke geschiedenis en identiteit van het landschap en haar gebruikers verder tot leven voor inwoners en bezoekers.

➔ We zetten in op een **gerichte aanpak voor de beschermde Natura2000-gebieden** (Leekstermeergebied, Norgerholt, Fochteloërveen). Voor alle gebieden geldt dat **hydrologisch herstel noodzakelijk** is en dat ze onder druk staan door een te hoge **stikstofdepositie**. Voor het **Leekstermeergebied** geldt ook een opgave voor het verminderen van de vermesting (een te veel aan nutriënten uit de omringende landbouw). Voor het **Norgerholt** is de stikstofdepositie de grootste opgave, die door hydrologisch herstel en actief bosbeheer ondervangen kan worden. Voor het **Fochteloërveen** geldt dat dit gebied extreem gevoelig is voor verdroging en stikstofdepositie, hydrologisch herstel en het extra vasthouden van water is noodzakelijk om de hoogveencondities in stand te houden en mogelijk verder te ontwikkelen.

➔ We maken werk van het **beschermen én versterken van natuurwaarden** binnen de beschermde Natura2000-gebieden en NNN-gebieden, zoals De Onlanden, De Zuursche Duinen en Langeloërduinen, het Mensingebos en het Noordsche Veld, maar ook daaromheen. Zo dragen we ons steentje bij aan de Europese en nationale wetgeving en werken aan de provinciale doelstellingen voor natuurversterking. In deze gebieden maken we ons hard om onverkort de (inter)nationale richtlijnen te halen, zoals de cruciale deadline van de Kaderrichtlijn Water (KRW) in 2027. Dit omvat een integrale verbetering van zowel de grond- als de oppervlaktewaterkwaliteit en het waarborgen van de nodige waterkwantiteit. Hiermee realiseren we allereerst een noodzakelijke reductie van stikstofdepositie, en tegelijkertijd het actief **herstel van de vitale leefomstandigheden**.

➔ We vergroten de beleefbaarheid van het landschap en de natuur met **oog voor de draagkracht van natuurlijke systemen**. Dit betekent dat we gebiedsgericht streven naar een goede balans tussen bescherming en beleving. Behoud en versterking van de natuurkwaliteiten is daarbij leidend. Voor de verschillende beschermde natuurgebieden in onze gemeente geldt dat we inzetten op een heldere scheiding tussen zones die vrij toegankelijk zijn en zones waar toegang vanwege kwetsbaarheid van de natuur wordt beperkt.

➔ We **koesteren het erfgoed en de cultuurhistorie** die onze gemeenschap en geschiedenis representeert. Dit betreft zowel het gebouwd erfgoed, de landschappelijke kwaliteiten, archeologische waarden als het immaterieel erfgoed. We streven ernaar onze **erfgoedwaarden zichtbaar te maken** en ze te benutten als basis voor nieuwe (ruimtelijke) ontwikkelingen. De wijze waarop we deze waarden in nieuwe ontwikkelingen meenemen, zal verschillen afhankelijk van de gebiedsspecifieke context. Samen met inwoners en organisaties gaan we op zoek naar mogelijkheden voor het behoud en versterking. In het bijzonder hebben we daarbij aandacht voor de **harmonie tussen bescherming van cultuurhistorische erfgoedwaarden en ruimte voor ontwikkeling in Veenhuizen**, dat als dorp een bijzondere positie kent als onderdeel van de Koloniën van Weldadigheid met UNESCO-status.

2. Leefbaar Noordenveld 2050: vitale gemeenschappen en een gezonde leefomgeving

We werken aan **sterke en zorgzame gemeenschappen** door te investeren in de leefomgeving en een sociale basis. In het licht van ontwikkelingen zoals (dubbele) vergrijzing, een toenemend aantal kwetsbare inwoners en een groeiende druk op de zorg, zien we het versterken van de sociale samenhang als noodzakelijke opgave. Met een juiste inrichting van de leefomgeving en gerichte ondersteuning voor ontmoeting en (collectieve) initiatieven, bouwen we voort op de aanwezige samenredzaamheid en organisatiekracht van onze inwoners en ondernemers. We hechten waarde aan een rijk onderwijsaanbod in de gemeente met verschillende vormen en onderwijsrichtingen. Er wordt basisonderwijs, voortgezet en speciaal basisonderwijs aangeboden, gericht op het bieden van passend onderwijs voor elk kind.

➔ We zetten ons in voor een toekomstbestendige **gezonde leefomgeving**. Deze ambitie stellen we voorwaardelijk bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hierbij gaat zowel aandacht uit naar het bevorderen van gezond gedrag, als naar het beperken van risico’s voor gezondheid

(gezondheidsbescherming). We investeren in een beweegvriendelijke leefomgeving die **sport, spel**, **ontspanning en (spontane) ontmoeting** faciliteert. Gelet op de zorgopgaven van de toekomst, besteden we ook nadrukkelijk aandacht aan de **toegankelijkheid** van de openbare ruimte voor alle inwoners en een **dementievriendelijke inrichting** op plekken waar dat het meest nodig is. Om meer ruimte te bieden aan ontmoeting, groen en verblijf, zetten we bij grotere woningbouwontwikkelingen in op de ontwikkeling naar **autoluwe gebieden**. Mede met het oog op het vergroten van de verkeersveiligheid en leefbaarheid, krijgt actieve mobiliteit (lopen en fietsen) hier prioriteit. Om de gezondheid van de inwoners en de milieukwaliteit te borgen, zetten we in op een strategische omgang met in te richten milieucategorieën. Door potentieel overlastgevende functies binnen de gemeente de juiste plek te geven, streven we ernaar dat andere functies in de omgeving (zoals woningen en natuur) zo min mogelijk hinder ondervinden.

➔ Het waarborgen van **veiligheid** in de leefomgeving zien we als belangrijke maatschappelijke opgave. Naast externe veiligheid, dat gaat over het voorkomen en beperken van gezondheids- en veiligheidsrisico's, betreft dit ook de beleving van veiligheid. We willen dat men zich in hun woon- en werkomgeving veilig voelt en houden daarom rekening met sociale veiligheid bij inrichting en beheer van de openbare ruimte.

➔ Om leefbaarheid te versterken, zetten we in op **behoud en versterking van het huidige voorzieningenniveau** in de gemeente. We kiezen daarbij een strategie met primaire focus op een **compleet voorzieningenaanbod in de grotere dorpen Roden, Peize en Norg**. In deze drie dorpen zetten we in op een breed en hoogwaardig voorzieningenaanbod voor jong en oud, bestaande uit een mix van maatschappelijke (zoals (intensievere vormen van) zorg, (voortgezet) onderwijs en bibliotheek) en commerciële voorzieningen (zoals detailhandel en horeca). In de overige dorpen blijven we bestaande basisvoorzieningen en lokale initiatieven zoveel mogelijk faciliteren, maar kunnen we door externe factoren niet garanderen dat het bestaande voorzieningenniveau in de toekomst volledig overeind blijft. Vanuit deze kennis, focussen we ons op het waarborgen van een goede bereikbaarheid en verbinding met de voorzieningen in de grotere dorpen en/of nabijgelegen voorzieningencentra buiten de gemeente (Groningen, Assen en Leek). Wij streven naar één eigen **laagdrempelige ontmoetingsplek per dorp** en ondersteunen bewonersinitiatieven op het gebied van ontmoeting. We zetten in op het behouden en versterken van de fysieke ontmoetingsruimtes in Roden, Norg en Peize. Voor de overige kernen onderzoeken we hoe we (in)formele ontmoeting kunnen behouden en versterken. Dit gebeurt bij voorkeur via een fysieke functie, zoals een dorpshuis(kamer) of gemeenschapsruimte. Waar de kosten of draagkracht en draagvlak dit niet toelaten, zoeken we naar maatwerk voor informele ontmoeting. Hierbij kijken we ook naar oplossingen in de buitenruimte, bijvoorbeeld het

toevoegen van zitplekken.

- ➔ Door de **woningvoorraad te vergroten**, zetten we in op het vergroten van de slagingskansen voor lokale woningzoekenden én bieden we ruimte aan regionale woningzoekenden. Deze woningbouwambitie biedt mogelijkheden voor een **gematigde bevolkingsgroei**. Een groei van het aantal inwoners vormt geen doel op zich, maar beschouwen we als een middel om leefbaarheid in de dorpen op peil te houden. Nieuwbouw op de juiste plek kan helpen om meer draagvlak voor voorzieningen te houden, kan bijdragen aan 'gezonde vergrijzing' en een meer diverse bevolkingssamenstelling, sociale cohesie bevorderen en het arbeidspotentieel vergroten. Door te investeren in **diverse, passende woonmilieus** vergroten we onze aantrekkingskracht. Hiermee anticiperen we op de demografische ontwikkelingen. (Jonge) gezinnen beschouwen we hierbij als een belangrijke doelgroep waar wij als gemeente een prachtige woonomgeving aan kunnen bieden. Om deze gezinnen aan onze gemeente te binden, zetten we stevig in op een **kindvriendelijke omgeving** waar veiligheid en ruimte voor ontmoeting centraal staat. Een kindvriendelijke omgeving betekent ook dat we streven naar een hoogwaardig voorzieningenaanbod voor kinderen en jongeren, onder andere op het gebied van kinderopvang, onderwijs en een kwalitatief sport- en cultuuraanbod.

- ➔ Bij deze koers hoort een **woningbouwopgave**. In de Woondeals Noord-Drenthe en RGA hebben we aangegeven ruim 700 woningen te gaan realiseren tot en met 2030. In onze Woonvisie hebben we onszelf de ambitie gesteld om er tot die periode 1.000 te realiseren. Hierbij ligt onze aandacht vooral bij het toevoegen van woningtypen die nu ondervertegenwoordigd zijn in onze woningvoorraad, maar waar wel behoefte aan is, bijvoorbeeld nultredenwoningen. De **kwantitatieve woningbouwopgave** op de langere termijn (2030 - 2050) werken we uit in de omgevingsvisie en maken we concreet in het Volkshuisvestingsprogramma waar we in 2026 mee aan de slag gaan. We programmeren **adaptief** en bieden ook ruimte voor **flexibele en tijdelijke concepten**. Dit stelt ons in staat tijdig bij te sturen wanneer veranderingen in de bevolkingsopbouw en bijbehorende woonbehoeften hierom vragen.

- ➔ **Woningbouw**, zowel in- als uitbreiding, vindt bij voorkeur plaats **nabij voorzieningen, op goed bereikbare plekken** in de gemeente. We kiezen er daarom voor om grotere woningbouwontwikkelingen te concentreren in Roden, Peize en Norg. In de overige dorpen bieden we ruimte voor het beantwoorden van de lokale woonbehoefte met kleinschalige ontwikkelingen, passend bij de schaal van het bestaande. De draagkracht van het landschap en het water- en bodemsysteem stellen we centraal in het bepalen van de (on)mogelijkheden van woningbouwontwikkelingen.

➔ Voor het beantwoorden van de woningbouwopgave kijken we in eerste instantie naar mogelijkheden in de dorpen zelf (**inbreiding**). We verkennen mogelijkheden voor het optimaal benutten van de woningvoorraad, herbestemming of transformatie en onderzoeken op welke plekken binnen de dorpen ruimte geboden kan worden aan **dorpse verdichting**. Met het oog op het minimaliseren van negatieve klimaateffecten door een toename van verharding, gaat in het geval van verdichting extra aandacht uit naar een klimaatadaptieve inrichting. Om het groene karakter van de dorpskernen te bewaken, zien we ook op enkele centrale plekken (nabij voorzieningen) mogelijkheden om meer de hoogte in te gaan - mits passend bij de dorpse maat, schaal en lokale context. Naast onze inzet op inbreiding, kijken we ook naar geschikte locaties voor **uitbreiding** die bijdragen aan een kwalitatieve overgang tussen dorp en landschap. Voor grotere woningbouwontwikkelingen geldt dat we ons vooral richten op uitbreidingsmogelijkheden bij de grotere dorpen Roden, Peize en Norg. Ook hebben we oog voor woningbouwontwikkelingen die net buiten onze gemeentegrenzen spelen en verkennen we hoe we hier zo goed mogelijk bij aan kunnen sluiten.

➔ Om het woningaanbod **gevarieerder** te maken is er extra aandacht voor de ontwikkeling van meer **betaalbare woningen** (sociale huur en betaalbare koop) en kansen voor starters en ouderen die willen **doorstromen**. Prioriteit ligt bij het zorgen voor **voldoende geschikte woningen voor ouderen en mensen met een zorgvraag**, bij voorkeur geclusterd nabij voorzieningen in de drie grote kernen en, op maat, ook elders. Het doel is dat iedereen zo lang mogelijk zelfstandig in de eigen omgeving kan blijven wonen. We zetten in op het realiseren van nultredenwoningen, geclusterde woningen en zorggeschikte woningen. Ook zien we mogelijkheden voor de ontwikkeling van meer compacte woningen (kleinere wooneenheden) en stimuleren we initiatieven op het gebied van geclusterde en/of collectieve woon(zorg)vormen, zoals hofjes, erfwonen en kangoeroewoningen. Door het aanbod aan geschikte woonvormen voor ouderen te vergroten, zetten we tevens in op het bevorderen van **doorstroming** op de woningmarkt, waarmee er meer woningen voor andere doelgroepen vrijkomen.

➔ We richten ons op een **toekomstbestendige woongemeente** met een passend en betaalbaar woningaanbod voor alle inwoners. Dit wordt bereikt door zowel nieuwbouw als het benutten van de bestaande voorraad en transformatiemogelijkheden. Rekening houdend met demografische ontwikkelingen en veranderende woonwensen, zien we een opgave in de **kwaliteitsverbetering** van de **bestaande woningvoorraad**. We stimuleren en faciliteren woningeigenaren om maatregelen te treffen die bijdragen aan de kwaliteit van hun woning, bijvoorbeeld op het gebied van verduurzaming, energieprestaties en het

levensloopgeschikt maken. Ook verkennen we, vanuit het streven om de huidige woningvoorraad optimaal te benutten, de benodigde planologische ruimte en regels om extra (kleinere) woonruimte te creëren via woningsplitsing, woningdelen, optoppen en verkamering.

➔ We werken stapsgewijs verder toe naar een **aardgasvrije gebouwde omgeving** en zetten actief in op het **verminderen van energiegebruik**. De warmte- en energietransitie ronden wij voor 2050 volledig af. In samenwerking met inwoners, bedrijven, woningcorporaties en andere partners gaan we daarom wijkgericht aan de slag met **verduurzaming** van de bestaande woningvoorraad, bedrijven en maatschappelijke voorzieningen. We zetten daarbij in op isolatie, stimuleren individuele oplossingen (zoals zonnepanelen, warmtepompen, opslagsystemen) en faciliteren partijen via subsidies en wijkuitvoeringsplannen bij de overstap naar alternatieven voor aardgas.

➔ Een **goede bereikbaarheid** van voorzieningen vanuit verschillende plekken in de gemeente, zien we als een belangrijke randvoorwaarde voor de leefbaarheid in onze gemeente. We zetten in op **actieve mobiliteit** (lopen en fietsen) en streven daarmee naar het stimuleren van duurzame alternatieven voor de personenauto. Conform het STOMP-principe[1] stellen we deze actieve mobiliteit centraa**l** in de ruimtelijke inrichting van de gemeente. Daarbij bouwen we voort op het fijnmazig fietsnetwerk binnen de gemeente en regionale doorfietsroutes zoals Roden-Groningen, (Roden-)Norg-Assen en Leek-Groningen. Tevens zetten we ons in voor behoud en versteviging van openbaar vervoer en vraaggestuurd vervoer (hubtaxi). We zien kansen in versterking van het lokale ‘hub’-netwerk, waar overstapmogelijkheden samenkomen met deelmobiliteit, laadinfrastructuur en parkeer- en stallingsmogelijkheden. Initiatieven vanuit de samenleving, bijvoorbeeld op het gebied van deelmobiliteit en vrijwilligersvervoer, moedigen we actief aan. We verkennen mogelijkheden om dergelijke initiatieven te faciliteren, bijvoorbeeld met kennisuitwisseling en financiële middelen. In het bijzonder hebben we bij het versterken van de lokale bereikbaarheid aandacht voor het verstevigen van de onderlinge verbondenheid tussen het noordelijk en zuidelijk deel van onze gemeente, waar met name op het gebied van openbaar vervoer momenteel een knip wordt ervaren. Om voorzieningen in de dorpen en in de buurgemeenten voor iedereen bereikbaar te houden, verkennen we maatregelen om bij te dragen aan versterkte verbindingen.

[1] *Het STOMP-principe is een ordeningsprincipe dat in de planvorming prioriteit geeft aan duurzame mobiliteitsvormen (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility as a service) boven de inzet van de Privéauto, met als doel leefbare en bereikbare gebieden te creëren.*
https://www.goudappel.nl/nl/themas/nieuwe-mobiliteit/stomp-ordeningsprincipe

➔ Vanwege de langere reisafstanden blijft de auto een noodzakelijk vervoermiddel. Vanuit het principe van zorgvuldig ruimtegebruik, zoeken we in de inrichting van de openbare ruimte naar slimme combinaties van functies waarbij **parkeren** wordt **geïntegreerd met andere opgaven,** zoals klimaatadaptatie of kleinschalige opwek van zonne-energie. Vanwege de nabijheid van voorzieningen en de gewenste ruimte voor ontmoeting en verblijf, zien we in de dorpscentra van Roden (weliswaar in beperkte mate) mogelijkheden om bij nieuwe gebiedsontwikkelingen in te zetten op collectieve parkeeroplossingen.

3. Ondernemend en duurzaam Noordenveld 2050: lokaal sterk, regionaal verbonden

Om een **robuuste en toekomstbestendige economie** te waarborgen, stimuleren we de duurzame ontwikkeling van het lokale bedrijfsleven. We bieden ruimte aan innovatieve en maatschappelijk waardevolle bedrijvigheid en zetten ons in voor het scheppen van de juiste randvoorwaarden op bijvoorbeeld het gebied van regionale bereikbaarheid en verduurzaming. We pakken opgaven aan vanuit onze eigen kracht, maar verdiepen ook de samenwerking binnen de regio. Zo bouwen we aan levendige en duurzame gemeenschappen waar economische meerwaarde samengaat met een hoogwaardige leefkwaliteit.

➔ We streven naar een stabiele lokale economie met voldoende werkgelegenheid. Dit vraagt om voldoende **vestigingsruimte voor bedrijvigheid** binnen de gemeentegrenzen. Tot 2040 houden we rekening met een uitbreidingsopgave van 6-10 hectare. Vanuit het principe **'het juiste bedrijf op de juiste plek'** verkennen we in eerste instantie mogelijkheden vanuit onbebouwde ruimte en herstructurering op de huidige bedrijventerreinen en het intensiveren van de gemeentewerven, voordat we inzetten op uitbreiding of ontwikkeling van een nieuw terrein. De beschikbare ruimte reserveren we primair voor het **lokaal MKB** dat wil doorgroeien of bedrijvigheid dat aanvullend is op het huidige economische ecosysteem. Bij nieuwvestiging van bedrijven gaat de voorkeur uit naar publieksvriendelijke bedrijvigheid die weinig overlast met zich meebrengt.

➔ In 2050 beschouwen we **landbouw** nog steeds als belangrijke drager van het buitengebied. Gezien de grote opgaven op het gebied van klimaat en natuur – en daarmee ook de druk vanuit hogere overheden – wordt het duidelijk dat niet alles overal meer kan in ons buitengebied. Hier maken we werk van door het water- bodemsysteem centraal te stellen en zorgen we zo voor een **toekomstbestendig buitengebied.** We scheppen lokaal duidelijkheid over wat een duurzaam en klimaatrobuust buitengebied is, dat past bij Noordenveld. Dit gaan we gebiedsgericht uitwerken. We borduren voort op de bestaande

samenwerkingen met de sector en andere partijen en benutten de gemeenschappelijke cultuur die hier heerst. Door de lokale kennis en kunde te gebruiken en in te zetten op collectieve oplossingen werken we samen aan natuurlijke kwaliteiten en een draagkrachtig bodem- en watersysteem.

➔ Waar passend en kansrijk, bieden we agrariërs ruimte voor **verbreding van verdienmodellen** op bijvoorbeeld het gebied van **(verblijfs)recreatie, specifieke zorg of dagbesteding, klimaatadaptatie of kleinschalige energieopwek**. In het geval van stoppende agrariërs zien we kansen in de **transformatie van vrijkomende agrarische bebouwing** naar andere functies. Binnen de bebouwde kom en in de nabijheid van de dorpen gaat het daarbij bijvoorbeeld om transformatie naar woningbouw of een recreatieve functie. In de overige gebieden zijn we terughoudend met functiewijzigingen (bijvoorbeeld tot woonbestemming), daar waar deze agrarische bedrijfsvoering hinderen.

➔ De natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten maken Noordenveld een aantrekkelijke plek voor recreatie. We werken aan verdere **versterking van de dag- en verblijfsrecreatie** als belangrijke economische pijler voor de lokale economie. We zetten daarbij in op kwaliteitsverbetering van het bestaande aanbod aan dag- en verblijfsrecreatie en investeren in een sterkere verbinding tussen de mogelijkheden voor natuurbeleving, landschapsbeleving en erfgoedbeleving. We streven naar een vrijetijdseconomie met een **lokale meerwaarde,** waarbij investeringen in de recreatieve sector gepaard gaan met voordelen voor onze inwoners, zoals de instandhouding van voorzieningen, draagvlak voor lokale evenementen en/of investeringen in het landschap. In het versterken van de recreatieve potentie zetten we de samenwerking binnen de regio Noord-Drenthe voort en bouwen we deze waar mogelijk uit. Gezamenlijk werken we aan een **onderscheidend en samenhangend aanbod**. We richten ons daarbij op verschillende doelgroepen: van rustzoekers en natuurliefhebbers tot actievelingen en mensen met interesse in cultuur en de sociale geschiedenis.

➔ Onze gemeente kent een gunstige ligging binnen Noord-Nederland met de nabijheid van (stedelijke) voorzieningen van steden als Groningen, Assen en plaatsen als bijvoorbeeld Leek en Drachten. Om een prettig woon- en ondernemersklimaat te garanderen, is het behouden en versterken van een goede **regionale bereikbaarheid** van voorzieningen, werk en/of studie buiten de gemeentegrenzen cruciaal. We zetten ons daarom in voor een betrouwbare infrastructuur die multimodale bereikbaarheid van de regio faciliteert. We hebben daarbij aandacht voor de autobereikbaarheid, maar ook met name voor de bereikbaarheid met het OV en per (elektrische) fiets. In samenwerking met de regio zetten we ons in voor aangename, toegankelijke en veilige verbindingen. Denk daarbij aan het

faciliteren van doorstroming op regionale verbindingswegen (zoals optimalisatie N372 in samenwerking met Provincie Drenthe), maar ook aan de realisatie van de regionale doorfietsroute Roden-Norg-Assen langs de N373. Tevens verkennen we mogelijkheden voor verbeteringen van het openbaar vervoer netwerk, waarbij we ons in het bijzonder focussen op de busverbinding Norg-Groningen, de bereikbaarheid van het dorp Veenhuizen en het uitbouwen van een goed functionerend hub-netwerk.

➔ De gemeente Noordenveld neemt binnen haar capaciteiten, mede ondersteund door de nieuwe energiewet, een **regierol** op zich in de **energietransitie** om netcongestie tegen te gaan, de beschikbaarheid van hernieuwbare energie te vergroten en lokale initiatieven te ondersteunen en te coördineren.

➔ Zoals vastgelegd in regionale afspraken, zetten we ons in voor een **duurzame energieopwek** van 0,11 TWh in 2030. Richting 2050 ligt echter ook de opgave voor om onze aanvullende doelstellingen op het gebied van energieopwek vorm te geven. Ons streven is om in 2050 op duurzame wijze in de energiebehoefte van inwoners en ondernemers te voorzien met hernieuwbare bronnen. Deze situeren we zoveel mogelijk binnen de gemeentegrenzen. Belangrijk vertrekpunt daarbij is dat energieopwek **doelgericht** is en zoveel mogelijk **aan de lokale vraag gekoppeld** wordt. Op de korte termijn zetten we qua opwek primair in op zon op dak en onderzoeken mogelijkheden voor andere bronnen, met het oog op het bereiken van een goede mix.

➔ Het belang van **betaalbare, duurzame en betrouwbare energievoorziening** nemen we vroegtijdig mee in ons planvorming. Om de impact op het energienet te minimaliseren, stimuleren we netneutraal ontwikkelen en is het uitgangspunt dat gebruik, opslag en opwek maximaal op elkaar afgestemd zijn. Het streven is dat inwoners en ondernemers (maximaal) kunnen deelnemen in energieprojecten en -voorzieningen via lokaal eigendom. In de openbare ruimte van de dorpen en in het buitengebied zetten we in op **zorgvuldige inpassing** van nieuwe energieprojecten, met aandacht voor natuur, landschap, ruimtelijke kwaliteit en veiligheid.

➔ We zetten in op de transitie naar een **circulaire economie** in het gebruik van grondstoffen en materialen. Deze ambitie bestaat uit het verminderen van afval, het vergroten van het aandeel afval dat wordt hergebruikt en het verminderen van het gebruik van nieuwe grondstoffen.

➔ We erkennen de strategische en (inter)nationale functie van de **gasopslag** in **Langelo**, maar zijn ons er ook van bewust dat huidige activiteiten en onzekerheid over de toekomstige

inzet van de opslaglocatie onze gemeente raken. Wij zijn fel gekant tegen elke vorm van aardgaswinning binnen onze gemeentegrenzen en hebben dit als zodanig ook uitgesproken.

4. Vervolg

Deze koersnotitie schetst op hoofdlijnen de richting voor de uiteindelijke geactualiseerde omgevingsvisie. Op basis van de koersnotitie wordt in de volgende fase toegewerkt naar de ontwerp-omgevingsvisie.

In de omgevingsvisie worden de ambities en bouwstenen uit de koersnotitie ruimtelijk weergegeven op een visiekaart en tekstueel nader vertaald tot concrete ruimtelijke keuzes voor verschillende gebiedstypen in de gemeente. Een eerste voorstel voor de gebiedsgerichte uitwerking is hieronder opgenomen:

1. Grotere dorpen Roden, Peize en Norg (centra, woongebieden en werklocaties)
2. Buitengebied (incl. overige dorpen en buurtschappen)
    a. (Voormalige) hoogvenen
    b. Esdorpen (zandgronden)
    c. Laagveen

Om te komen tot de uiteindelijke ontwerp-omgevingsvisie, zal in de volgende fase opnieuw participatie met verschillende (interne en externe) doelgroepen plaatsvinden, conform de participatieaanpak zoals beschreven in de Nota van Uitgangspunten. De voorgestelde keuzes en richtingen die we binnen het omgevingsvisie traject verkennen, zullen parallel aan het opstellen van de ontwerp-omgevingsvisie binnen de mer-procedure tijdig beoordeeld worden. De afronding van de ontwerp-omgevingsvisie en de Omgevingseffectrapportage (OER) is beoogd voor september 2026, waarna beide documenten, na vrijgave door de gemeenteraad, ter inzage worden gelegd. In het najaar van 2026 volgt de afronding van de definitieve omgevingsvisie en bijbehorende Omgevingseffectrapportage, waarna in december 2026 vaststelling zal plaatsvinden.

Colofon

Dit document is in opdracht van de gemeente Noordenveld opgesteld door RUIMTEVOLK en is het resultaat van een samenwerkingsproces. Het copyright van de beelden, kaarten en foto's berust bij RUIMTEVOLK tenzij anders aangegeven. Hoewel aan de inhoud en samenstelling van dit rapport de grootst mogelijke zorg is besteed, is het helaas mogelijk dat informatie verouderd, onjuist of onvolledig is. Naast data en beleid zijn in het rapport ook observaties en uitkomsten van gesprekken met professionals, de gemeenteraad en inwoners verwerkt. Aan de inhoud van dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Dit document is niet voor commercieel gebruik.

*Coverfoto: Anonieme inzending foto-oproep online enqu*ête omgevingsvisie.

Status: definitief
Datum: 09 maart 2026
Projectcode: 5.25.109
Opgesteld door: RUIMTEVOLK